

J.J. Cremer

Fabriekskinderen

Verwachtingen

Ik had geen idee wat voor boekje ik moest gaan lezen. De meeste boekjes spraken me niet echt aan en een deel van de boeken die gelezen mochten worden waren al uitgeleend aan anderen. Op aanraden van de leraar heb ik "Fabriekskinderen" gekozen. Het sprak me niet meteen aan, het leek me een saai boekje. Ik dacht dat het zich de hele tijd in de fabriek zou afspelen en ook de aan de voorkant is niet te zien wat je kan gaan verwachten. Als het me niet aangeraden werd had ik niet zo snel voor dit boekje gekozen maar na een paar bladzijden te hebben gelezen sprak het boekje me toch wel aan.

Motto

Dit boek heeft geen motto

Titelverklaring

De titel is niet zo moeilijk te verklaren. Fabriekskinderen vertelt wat er in het boek gebeurt, namelijk dat er veel kinderen in de fabrieken werken

Samenvatting

De arme familie Zwarte leeft in een mooi, maar bouwvallig huis in Leiden. Het is hartje winter. De kinderen Evert, Sander en Saartje moeten 's ochtends vroeg uit bed om te gaan werken in de Wolfabriek in Leiden. Saartje is al enkele dagen ziek. Sander is zò moe dat hij onderweg op de stoep in slaap valt. Evert en Saartje zetten hun tocht naar de fabriek voort, bang om ontslagen te worden en het geld mis te lopen. Saartje gaat ziek aan het werk.

Willem baron van Hogenstad (jurist aan de Leidsche Academie) woont in een van de bovenkamers van de melkboer. Toen hij terugkwam van zijn vriend Koenraad zag hij onderweg Sander slapend op de stoep liggen en neemt hem mee naar huis. De echtgenote van de melkboer is het hier helemaal niet mee eens. Willem trekt zich er niets van aan en laat het kind lekker warm slapen. Als hij wakker wordt geeft Willem hem eten en ze beginnen te praten. Willem is verbaasd over de armoede van zijn familie. En hoe weinig Sander weet, hij gaat niet naar school. Willem steekt Sander in de nieuwe kleren en verzorgt hem verder.

Bij de familie Zwarte thuis ligt Saartje erg ziek op bed en loopt te kermen om water met een brandende keel. Ze heeft een onbeschrijflijke dorst. Haar moeder stopt haar nog wat beter toe en ziet de ernst van de situatie verder niet in. Die nacht blaast Saartje haar laatste adem uit... Ze is vermoord door de wetgeving

Het einde

Fabriekskinderen heeft geen gesloten einde. Aan het einde ligt Saartje erg ziek op bed en uiteindelijk gaat ze dood. Maar wat er met de rest gebeurt wordt niet meer verteld. Het verhaal gaat in een keer van Sander die bij Willem thuis is naar Saartje die ziek in bed ligt. Wat er voor de rest met Sander of met de andere personen in het boek gebeurt is niet duidelijk aan het einde. Het boek heeft dus geen happy end omdat Saartje sterft.

Thema

Kinderarbeid moet worden afgeschaft

Personages

De personages worden niet zo heel uitgebreid besproken. Zo weet je na het lezen van dit boek ook erg weinig over het innerlijk van de personages.

- Familie Zwarte: vader, moeder en 5 kinderen. Over de ouders is niet veel verteld. Ze laten hun kinderen het geld verdienen. De vader was vroeger timmerman en is nu waarschijnlijk aan de drank

- Evert: 13 jaar werkt elke dag in de fabriek
- Sander: 12 jaar fabrieksarbeider maar doordat hij zo moe is van het werken valt hij op straat in slaap
- Saartje: 11 jaar en zal ook niet ouder worden want door het harde werken in de fabriek en weinig slapen wordt zij ziek en gaat dood
- De familie heeft ook nog een dochtertje van ongeveer 4 jaar en een kind van een paar maanden. Daar is voor de rest niet echt wat bij verteld
- Willem baron van Hogenstad: Jurist aan de Leidsche Academie die Sander op straat vindt hem en hem verzorgd. Het is een zorgzame man met een warm hart, dit maak ik vooral uit het feit dat hij Sander die hij op straat vindt meteen meeneemt en verzorgd

Citaat bij personages bladzijde 23 wanneer de kinderen op weg zijn naar de fabriek
 " Sander kan 't niemendal schelen; hij wil er gaan liggen, hier op die stoep, en – met het handje waarin nog de kruimels van den straks gekregen en haastig opgegeten kouden aardappel kleven, wrijft hij zich steeds verder en alweder langs de loodzware oogleden:
 hij wil niet verder – weet je, hij wil niet!"

" En Saartje, met opgetrokken schouders en armen in heur boezelaar gerold, gaat ze haar broêrtjes op eenige schreden afstand haastig vooruit. Bij iederen voetstap dien ze doet tikt het haar sneller en sterker in 't hoofdje; Dat heeft ze eergister ook gehad; maar nu is 't erger, veel erger; Ze zal maar doorloopen, nóg harder, dat ze eerder in de warmte komt"

Perspectief en verteller

Het is een gecombineerd perspectief en een alwetende verteller. Op het begin is het een Hij/Zij-perspectief maar op het einde als Saartje dood is gaat het verhaal over in een ik-perspectief. De schrijver vertelt dan nog een stukje over het verhaal.

Citaat bij Hij/Zij-perspectief bladzijde 35 wanneer Sander bij Willem in huis is
 " – 'Zoo, kleine slaper, ben je al wakker,' zegt Willem met zijn vriendelijk welluidende stem,
 en laat er aanstonds op volgen: 'Zeg, lust je een boterham?'
 Dat laatste woord werkt magtig.
 Een boterham? ja, ja die lustte hij wel,
 En, terwijl hij door de tranen heen een tweeden blik op den vrager werpt,
 Doch ook aanstonds zijn oogen weêr neêrslaat,
 Glijdt een nauwelijks hoorbaar ja hem van de lippen."

Citaat bij het ik-perspectief bladzijde 44

" In een nieuwen vorm gaf ik u die oude, maar des te vreeselijker waarheid. Slechts wat ik zelf gezien of gehoord, of ook door ooggetuigen heb vernomen, Gaf ik u weêr in vlugtige trekken.
 En dat mij verhaal u niet heeft voldaan,
 Dat gij het ` niet mooi' hebt gevonden, zie, dat zou mij verheugen, indien ik u maar getroffen had;
 Indien ge maar diep gevoeldet, dat daar ginder natuurgenooten, zwakke kinderen, armelijk gekleed eb ellendig gevoed, 13-14-15 uren daags moeten werken in een klein bestek,
 Ja – somtijds nog bovendien dan ganschen langen nacht waarop de zondag moet volgen."

Stijl

J.J Cremer heeft in zijn boek veel gebruik gemaakt van erg lange zinnen. In zo'n lange zin stonden dan wel leestekens zoals komma's maar voordat er een einde (punt) aan de zin kwam, duurde bij de meeste zinnen wel een tijdje. Ook gebruikt hij veel bijvoeglijke naamwoorden. Dit valt vooral op in lange zinnen die hij gebruikt. In het citaat dat ik hieronder geef, is dit ook goed te zien. Dat is een hele lange zin met vele bijvoeglijke

naamwoorden.

Citaat bij de stijl bladzijde 35 waarbij te zien is dat hij gebruikt maakt van erg lange zinnen en in zo'n lange zin zitten natuurlijk ook veel bijvoeglijke naamwoorden

" Ik weet niet of gij zoudt gelagchen hebben,
indien gij Willem op nieuw met het altijd vreesachtige knaapje hadt zien tobben en sollen;
wanneer gij gezien hadt, hoe hij hem tilde van 't bed,
hem dwong de voeten te steken in een paar wollen kousen, die nog veel langer dan zijn
geheele beentjes waren;
hoe hij de dunne armpjes door de mouwen van den ouden overjas trok en die mouwen, ter
vrijmaking van de handjes, meer dan ter halverwege opsloeg;
toen hij het arme zoo wonderlijk toetgetakelde manneke in zijn zit- en studeerkamer op de
canapé deed plaats nemen, hem overlaadde met vet geboterde broodjes eb krentebollen,
en verder onthaalde op een enormen kop van de fijnste waterchocolade."

Ruimte

Het verhaal speelt zich af in Leiden, dat is op te maken aan de straten die worden genoemd, zoals bijvoorbeeld de Breestraat, die in Leiden ligt. Er zijn verschillende plaatsen te noemen waar het verhaal zich afspeelt. Een deel is in huis af en andere delen of in de fabriek of op straat. Het is hartje winter en speelt zich af in het verleden, de 19de eeuw.

Tijd

Het verhaal is chronologisch verteld en komt uit 1863. De vertelde tijd is een paar weken.

Periode

Fabriekskinderen is aan het einde van de Romantiek geschreven. Het heeft niet veel kenmerken van de romantiek maar het hoort er nog net aan bij.

Eindoordeel en evaluatie

Van tevoren had ik niet erg hoge verwachtingen van dit boek, het leek me saai. De kaft sprak me niet aan, er was niet veel op te zien en op de achterkant kan je ook niet lezen waar het over gaat. Maar dit is mij alles meegevallen. Op het begin snapte ik niet zoveel van het boek. Het zijn natuurlijk wel veel vreemde woorden en als je je niet goed concentreert dan snap je niet precies wat je leest. Maar uiteindelijk vond ik het wel meevallen.

Af en toe waren er erg lange zinnen in het boek. Dit maakte het lezen wel wat moeilijker. Maar over het algemeen heb ik alles wel goed begrepen. Door het hele verhaal te lezen snapte ik de hoofdlijnen. Het was een best wel zielig boek. Die kinderen hadden helemaal niks, niet naar school en de hele dag hard werken. Dat kunnen wij ons niet eens voorstellen. Het lijkt me heel erg als je niet eens normaal kan spelen met vrienden en nou besef je wel dat school eigenlijk niet zo erg is. Je moet juist blij zijn dat je dat moet, het is beter als de hele dag werken. Het boek liep ook erg zielig af toen Saartje overleed door het harde werk. Maar het was de moeite waard om te lezen en ik zal het ook aan anderen aanraden.

Anoniem ingestuurd.